

La dona visible

Ricard Mas Peinado

moltíssim, se n'han redactat tota mena de versions. Va requerir reunions, dinars, confrontacions a través dels mitjans de comunicació, i se'n va preveure un cert calendari legislatiu... I ara tot ha caigut en el silenci més absolut. Massa tard, crec. Perquè si ara l'enterrarem, el ridícul serà esgarrifós i cada vegada que, en el futur, vulguem plantar cara ni ens escoltaran, sinó que consideraran que sempre es fa soroll, però mai no s'agafa el bou per les banyes. Evidentment, ara *no toca*. Amb Convergència i Unió pactant amb el PP tota mena de lletres menudes i no tan menudes, amb el PP a punt d'obtenir el poder massivament a tot Espanya, la cosa que menys interessa al govern català és crispar amb un tema *tan menor* com el cinema català, sabent a més a més que seria una llei impopular també a Catalunya i que el PP no cediria. La llei serà enterrada i ja ens en podem oblidar almenys durant quatre anys o vuit. Doncs és gravíssim, perquè convenia per moltes raons afegides, a més de la imprescindible normalització lingüística (que ara mateix, amigues i amics, tampoc no serà ja motiu suficient per a tibar les cordes entre CiU i PP). Preguntes formulades.

vegades en un esbós molt ben trobat, per unes actrius i uns actors excel·lents que es mouen al dictat de la dramàtúrgia de Tosar, vibrant i precisa.

En la intimitat del Círcol Maldà, tota aquesta part de l'espectacle m'ha semblat que m'oferia una gran quantitat d'elements que no recordava de la versió primera. Però *La casa en obres* té a hores d'ara un al·licient no pas menys rellevant i que els qui han seguit el creixement artístic de Pep Tosar i s'han emocionat amb el seu *Ivanov* o amb la manera de contar *Sa història des senyor Sommer* aplaudiran sense reserves. I aquest al·licient es troba en cadascuna de les intervencions del Tosar actor, quan, exercint d'*alter ego* del poeta, diu a la curta distància allò que aquest va escriure d'ell mateix. El primer text sobre allò que Blai Bonet sentia i pensava del seminari és per a caure d'esquena. Extraordinari. I cada fragment autobiogràfic de l'escriptor, un petit monòleg magistral.

La femme visible va ser el primer llibre publicat per Salvador Dalí. El va redactar gairebé tot en castellà, i fou traduït al francès, molt probablement, pel poeta i pintor peruà César Moro, freqüentador del cercle surrealista parisenc.

Això era el desembre del 1930. El llibre aparegué en tiratges numerats que, bo i plegats, no superaven els 204 exemplars. A un preu entre 1.000 i 150 francs francesos. Aleshores, un llibre normal costava entre 5 i 7 francs. Si feu el càlcul actual, en què un llibre normal costa entre 16 i 20 euros, veureu la magnitud del preu...

Descobreixo tot això i més en una magnífica reedició que incorpora el facsímil original en francès, la traducció catalana a cura d'Enric Casasses, i edició, textos i notes de Vicent Santamaria de Mingo. A Santamaria li devem l'imprescindible *El pensament de Salvador Dalí en el llindar dels anys trenta*, publicat per la Universitat Jaume I de Castelló el 2005.

Us deuen demanar quin interès té reeditar, en català, un text de l'any 1930. Si parlem en termes econòmics, no gaire. Per això hem d'agrair a les edicions Andana el seu valor a l'hora de posar a les nostres mans una edició crítica que marcarà un precedent en iniciatives posteriors. Les notes de Santamaria són imprescindibles per a identificar tots els models i influències que rebé Dalí en la redacció d'uns textos –assajos i poemes– revolucionaris en l'entorn surrealista. També incorpora una cronologia en la qual es transcriuen algunes cartes inèdites entre Dalí i diverses personalitats franceses i catalanes. Les aberracions sexuals dalinianes expressades amb tot luxe de detall –en un llibre que, en un principi, havia de ser titulat *El gran masturbador*– van merèixer

el silenci, si no la reprovació directa, de la intel·lectualitat catalana, de J. V. Foix a Feliu Elias.

Encara avui dia fa basarda de llegir les minucioses descripcions sexuals dalinianes, on l'escatofília, la sodomia i més aberracions s'enllacen amb una teoria obscura però extraordinàriament coherent. Santamaria detalla, al seu estudi preliminar, el paper de Breton, Gala i Éluard en el perfeccionament literari d'un francès que Dalí encara no dominava. Dalí, finalment, tan sols dedica a la seva estimada Gala tots els honors. La dona visible és ella, la que féu possible que un jove a punt d'embogir abandonés l'onanisme i s'obris a l'amor i la sexualitat. Dalí abandona un món fami-

Al frontispici del llibre, Gala, la dona visible, mostra els seus ulls de negre diamant. Aquesta mirada ho féu tot possible.

liar i abraça la fe surrealista gràcies a Gala. També gràcies a Gala aconseguí contactes i contractes, mitjans de subsistència per a un home que no sabia travessar el carrer tot sol.

Sense Gala, sense aquest llibre, no tindríem avui dia el Dalí surrealista, ni el Dalí que explicà la seva "vida secreta" amb tota mena de detalls. Ja era hora de traduir i d'estudiar, com Déu mana, una de les obres mestres de la literatura catalana... encara que fos publicada en francès.

www.ricardmas.com